

זהו ספר קריאת שבת
מאת גאון

קונטרס

באור הלכה

השגות על הספר שו"ת הלכות

מאת יחיאל אברהם זילבר

בני ברק התשכ"ח

הכתובת: רחוב ראב"ד 42 בני ברק

נדפס על נייר כשר שאין בו חשש חילול שבת ח"ו

ה ק ד מ ה

תנא דבי אליהו כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא שנא' הלכות עולם לו אל תקרי הליכות אלא הלכות. כאשר יצא לאור ספר שונה הלכות — קיצור פסקי המשנה ברורה והחזון איש על אורח חיים ע"י הרה"ג ר' חיים ור' אליעזר צדוק שליט"א, והנה שער הספר וההקדמה מלא ענוה כדרך החכמים אך הספר עצמו בניינו ולשונו ומגמתו שלחן ערוך אורח חיים חדש מיוסד על השלחן ערוך הישן והמשנה ברורה שעה"צ ובה"ל וחזון איש, ולכן ראיתי לנכון לצאת בקונטרס מיוחד זה של השגות ספורות לדוגמא, ואקצר בהקדמה וכן בפנים הקונטרס שאין הדברים אלא לחכמים ובבחינת די לחכימא ברמיזא, ואך ראוי לציין שאין המשנה ברורה והחזון איש כהוראות לשכת הגזית לפנים בישראל, שאז קבע לשון הוראת לשכת הגזית ואין אחריה כלום, ועתה צריך עיון רב מאד כדרכה של תורה במשנה הברורה וחזון איש. בבואנו לעשות של פיהם שלחן ערוך חדש, ויתבאר הדבר היטב בפנים הקונטרס, ועוד ראוי לציין שלא אלמן ישראל ואין עמל התורה וספריהם של גדולי ישראל אחרים בזמן המשנה ברורה ואחריו ניתנים להיות מוצאים ממסגרת התורה שלא להתחשב בדבריהם כלל וכלל כאילו לא היו בעולם. הכרח קביעת כל זה הוא נידון באספקלריה של הדורות ושל המשכיות התורה שהובטח לנו במקרא ובחז"ל שלא תשכח מפנינו ומפי זרענו ולא יכלו עמליה ומפרשיה גדוליה ומכריעיה וקוני קניינה וכותביה לדורות בהיתר כתיבת תוכה שבעל פה עד ביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן ואמן.

החזון ברעדה
יחיאל אברהם זילבר

באור הלכה

במצב של נים ולא נים תיר ולא תיר וטומאת רוח רעה עודנה שולטת עליו ועודנו במצב שכמעט ולא שייך לחייבו בשום דבר חייבוהו להתגבר כארי על מצבו ולעמוד בבוקר לעבודת בוראו שיהא הוא מעורר השחר ולא השחר מעורר אותו, הלכה זו השמיטו ממקומו וכתבו מקודם הלכות אחרות ומהם טבלאות העמודים בבתי הכנסיות ואמירת מודה אני, ואח"כ חתכו את ההלכה הזו לשני חלקים והחלק הראשון הכניסו באמצע לשון המשנה ברורה שבסעיף י"ד שלהם והחלק השני הכניסו בעירובב עם לשון המשנה ברורה בסעיף ט"ו שלהם, סוף דבר אין כאן ספר לחזור על דיני השו"ע והמשנה ברורה ולא ספר מפתח, אלא שו"ע חדש.

סי' א' סעיף ל"ב: צריך האדם לקבוע לו עת ללמוד ספרי מוסר בכל יום ויום וכו' והוא יותר חיוב מלימוד משניות. אין זה נכון שבעל המשנה ברורה פסק שמוסר עדיף ממשניות, אלא שבשער הציון ציין לעיין בחיי אדם שכתב כן והוא דרך ציון וביסוס עצם הדין המחודש ללמוד כל יום ויום ספרי מוסר שיסודו בברכ"י, ועיי"ש היטב בחיי אדם דיני עשרת ימי תשובה (כלל קמ"ג), והמעיין יבין שלא כל אדם שוה בזה ויש גם מקום הפרש בין איש משניות (משניות איד) ללומד משנה וגמ' בעיניו, ולמעשה אין מקום גידון כל כך שהרי בשעת הדחק אפשר ללמוד בפרקי

הקדמות הספר שונה הלכות: הפוסק האחרון וכו' והמשנה ברורה כו' היא הוראה מקויימת כמו מפי סנהדרין בלשכת הגזית. לשון מרן זיע"א באגרת: והמשנה ברורה ושלא נמצא מי שכתב שאין לחוש לדעת רבינו תם היא הוראה מקויימת כמו מפי סנהדרין בלשכת הגזית ואין שום צד קולא בזה, וכוננת מרן זיע"א מבואר למעיין שם היטב, ואין המשנה ברורה הפוסק האחרון בהחלט.

שם בהקדמה: ולפעמים הזמן נהוין וכו' והתועלת מהספר הוא למצוא הדין בנקל וגם שיוכלו לחזור על הדינים בקצרה אמנם ח"ו לסמוך על זה וכו'. כל זה אינו מובן כלל למעיין היטב בפנים הספר ורואה שבתוך הסימן של השו"ע עשו כבתוך שלהם שהפכו סדר סעיפי השו"ע והמשנה ברורה וסידרו סדר חדש ועירבבו את דיני השו"ע עם דיני המשנה ברורה וציוני שער הציון וביאורי ביאור הלכה בחדא מחתא וסידרו לשון חדש, ויש סימנים שיש בהם פנים חדשות לגמרי בסדר וב לשון, ולפעמים השמיטו לגמרי סעיפים מהשו"ע שאינם נוגעים לדינא לדעתם (סי' ו' סעיף א'), ועיין מש"כ להלן בקונטרס סי' מ"ג ונ"ב, וכל כך גדולה מגמת הסידור החדש, עד שהשמיטו ממקומו את הסעיף הראשון של המחבר בשו"ע: יתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת בוראו שיהא הוא מעורר השחר, — ההלכה הראשונה והנצחית שנתחייב בה האיש הישראלי בעודו

לבבל המעיין בריבוי דעות. הדברים חמורים מאד, שמנ"ל להתמיר ללא יסוד, עכ"פ אין כאן מפתח למשנה ברורה ולא חזרה עליו אלא שו"ע חדש.

סי' נ"ב סעי' ב': יש אומרים שיתחיל ברכת יוצר וכו'. את דעת השו"ע אין מכנים בשם יש אומרים ובפרט בזה שהוראת השו"ע הובא בכל האחרונים ונתפשטה ההוראה בכל ישראל אין תשובת משכנות יעקב שהובא במשנה ברורה מכרעת כל כך את דעת השו"ע עד שלא להזכיר כלל שזו הוראת השו"ע. וכהנה רבות בשונה הלכות. אמנם כך ראוי הלשון בשלחן ערוך חדש שאז נהפך השו"ע הישן ליש אומרים, ולא בספר חזרה או מפתח שראוי להשאיר עקבות פנין הלימוד של שו"ע ומשנה ברורה שמביא משיג.

סי' ע"ה סעיף ט' כגון פניה וידיה וכו'. אין זה נכון שידיה עד זרועותיה הוא מן המקומות המגולים כמו פניה אלא זה יותר חמור ותלוי במנהג המקומות ובמקומות שהולכין שרוולים ארוכים עד כף היד הכל בכלל מקומות המכוסים וכמבואר בחיי אדם המובא במשנה ברורה.

שם: ובחזון איש מסופק דאפשר שגם למטה מהארכובה בכלל שוק וכן בפרק חיד. זה טעות גמור, שפרק חיד מוכרע בראיות גמורות שאינן בכלל שוק לומר שבמקומות שנוהגים לילך בשרוולים שאינם עד כף היד ממש הווי כפרוצות ואין מנהגם מועיל, ואך לגבי למטה מהארכובה שברגל מסיק החזון

איש שאין הכרע, שהנידונים דומים קצת לענין גידון אך בחלקים לענין פסק כמבואר למעיין היטב בחזון איש שם (סי' ט"ז ס"ק ח'). וכהנה רבות היכן שבחזון איש אין דינים היוצאים (שהוא רק במיעוט קטן) הרי זה חזון סתום לענין פסק וצריך סייעתא דשמיא מיוחדת בכל פעם לקבל החזון ולהורות נכון ולא להפוך הקערה על פיה מהיתר לאיסור ומאיסור להיתר ח"ו.

סי' פ"ט סעיף ז': ויש לחוש שמא בתוך כך יעלה עמוד השחר וכו'. אין זה נכון לדינא דכיון שעיקר סמך המשנה ברורה (בס"ק מ"ב) הוא השע"ת סי' רל"ה ס"ק [ז'] שהקל בקריאת שמע דערבית עד עמוד השחר לעת הצורך ע"פ השאג"א וכיון שבסי' רל"ה חזר המשנה ברורה וחלק על השאג"א שבשע"ת עיי"ש בבה"ל בארוכה ובמשנה הברורה שם (ס"ק כ"ז) קבע הלכה שאם מתאחר עד אחר חצות הרי זה עובר על דברי חכמים, והוא דינא דגמ' ומשנה (הראשונה בברכות) לדעת רוב הפוסקים, אין לנו רשות להקל ולדחות תפילת ערבית עד שיבא לבית לפני עמוד השחר, אלא שאם בעגלה (או ברכבת) אינו יכול לכוון בשמונה עשרה בעמידה מוטב שלא לסמוך גאולה דערבית לתפילה מאשר לעבור על דינא דגמ' שק"ש דערבית עד חצות. ועיין להלן בקונטרס סי' ק"ה שמבואר דהמשנה ברורה חוזר בו לפעמים בלי לציין את החזרה בשום מקום.

סי' ק"ב סעיף ח': שיעור ד' אמות הוא שני מטר עם 32 צ"מ. אין זה נכון אלא שני מטר עם 31 צ"מ מספיק בהחלט כמבואר

אבות ויוצאים ידי משניות ומוסר גם יחד. וכהנה רבות בשונה הלכות, שציון בשער הציון נהפך להלכה פסוקה שלא כדת.

סי' ד' סעיף מ"ג — מ"ד. כל החלוקה שחילקו המחברים לדינא בין יוצא מביהכ"ס להולך בבית הקברות ומשמש מטתו לגבי נטילה ג' פעמים אין לו שחר ולא דובים ולא יער ולא חלוקה בכולם מחליט המג"א להקל שאין להחמיר אלא בקם מן המטה ובכולם יש מחמירים והם המקובלים המקור חיים וההיכל הקודש ואין לנו ידיעה חומרת מי עדיפה כמבואר למעיין היטב במג"א סי' ד' וז' ובמשנה ברורה, ולפי זה סעיף מ"ג אינו נכון וסעיף מ"ד צריך תיקון בלשון.

סי' כ"ג סעיף ג': הנכנס לתוך ד' אמות של מת או של קבר אפילו של קטן ואשה צריך לכסות ציציותיו. אין זה נכון, אלא באיש גדול צריך לכסות ציציותיו כפסק השו"ע, ובקטן אין הדין ברור ואך יש להחמיר כמבואר במשנה ברורה ובמקורות שהובאו בשעה"צ, ובאשה אין להחמיר וכמו שפסק המשנה ברורה, אלא שהם פסקו שצריך לכסות הציצית ע"פ הספר קהלות יעקב למרן רבינו שליט"א, וטעו בזה מאד שאדרבה מרן מביא אח"כ סמך למשנה ברורה ונשאר בצ"ע טובא לדינא (והוא בליקוטים סימן ט'), ואם באו לפסוק הדין דלא כמשנה ברורה היה להם לפסוק כן בעשרות ומאות מקומות שרבותינו הפוסקים שאחרי המשנה ברורה והם האפיקי מגינים והכפ החיים וכו' וגדולי ישראל החיים אתנו לאו"ט שהכריעו בספריהם

ובספרי שו"ת שלהם השיבו הלכה למעשה להורות דלא כמשנה ברורה ע"פ ראיות מופתיות מן הגמ' והפוסקים וכדרכה של תורה זה בונה וזה סותר והראיות ומשקל הדעות מכריע ואין פוסק אחרון המכריע בהחלט. בגידונינו באשה ג"כ האריכו הרבה מרבתינו ומאם האפיקי מגינים והכפ החיים שבאמת חלקו על המשנה ברורה בזה, ואכמ"ל בזה בסוגיות השונות שבש"ס ופוסקים באו"ח ויור"ד, ואך נעורר שבעיקרו של גידון אין כאן דין אחד של מצוה בפני המת אלא ב' דינים, דברי תורה ושאר דברים שבקדושה ובכלל ק"ש וספר תורה אפילו מכוסה, ותפילין וציצית גלויים, ובדין המיוחד של תפילין וציצית גלויים שפיר יש להוציא נשים שאינם בזה בכלל האיסור ולגביהם הוי כמכוסה ודו"ק, ועיין בפתחי תשובה יורה דעה סימן שס"ז ס"ק א' שהביא בשם המהריט"ץ להקל (ואפילו בקטן) עיי"ש היטב, והמעין בפנים המהריט"ץ ימצא הדברים סתומים לענין פסק, ואין לנטות מהוראת המשנה ברורה בזה, ואך המחמיר לעצמו בכבוד המתים אינו מן המתמיהין שעושה כדעת רבותינו המחמירים והם הצ"ח בברכות דף י"ה (ועיי"ש בדף ג' וצ"ע) ושאר רבותינו שלא הובאו במשנה ברורה ואין דבריו מכריעין כלל בדין הזה להיות המחמיר מן המתמיהין.

סימן מ"ג סעיף א' — ב. עיין מש"כ בסעיף י'.

שם סעיף י': בסומן זה יש איזה פרטים שנחלקו האחרונים והעתיקנו להומורא שלא

למעין היטב בפנים הספר שיעורין של
תורה למרן רבינו שליט"א ובחזון איש,
שבדאי אין עיגול המספר שבשיעור אמה
אחת מכריע לגבי ד' אמות לקבוע שיעור
שני מטר עם 32 צ"מ כהלכה פסוקה באו"ח
סי' ק"ב, ולא טוב עשו שנמשכו בזה אחר
קונטרס שיעורי המצוות שבסוף שיעורין של
תורה, דשאני התם שכל השיעורים באו בבת
אחת ואין ראוי לבלבל המעיין בחשבונות
מוקשים.

סי' ק"ח סעי' כ"ז. לא התפלל במוצאי
שבת יתפלל ביום שני תפלות ולא יאמר
אתה חוננתנו אע"פ שעדיין לא חבדיל.
אין זה נכון מה שקיצרו וסתמו הדין במוחלט
בזמן שבמשנה ברורה יש בזה צורת נידון
והזכרת המג"א שחולק ע"ז, ואין זה נכון

לדינא שבאמת המשנה ברורה בסי' רצ"ד
חזר בו ופוסק לומר אתה חוננתנו בתשלומין
אם עדיין לא חבדיל.

סי' ק"ז סעיף י': ובחזון איש פסק
שאין אומרים בזה ממה נפשך וכן אם התפלל
מנחה ושאל מטר ואח"כ בערבית לא שאל
אינו חוזר ולא אמרינו ממה נפשך לא יצא
(או"ח סי' י"ח ס"ק ח'). זה טעות גמור,
שהחזון איש באותו הדיבור חוזר בו ומחלק
שבנידון המשנה ברורה שפיר אומרים ממה
נפשך עיי"ש היטב, אלא שיש בזה חזון
איש אחר, וכך יש לכתוב: ולפי החזון איש
שמחלק בין הזכרה לשאלה וכמש"כ לעיל
סי' ק"ד סי"א יש לומר שאין כאן ממה
נפשך כלל (או"ח סי' י"ח ס"ק ז' ועיי"ש
בסוף ס"ק ח' ובבה"ל שם).

